

En skön och merckeligh
historia om Grisilla,
hwilken war en fattigh
torpare...

F1700 2299 (första o. sista bl. saknas)

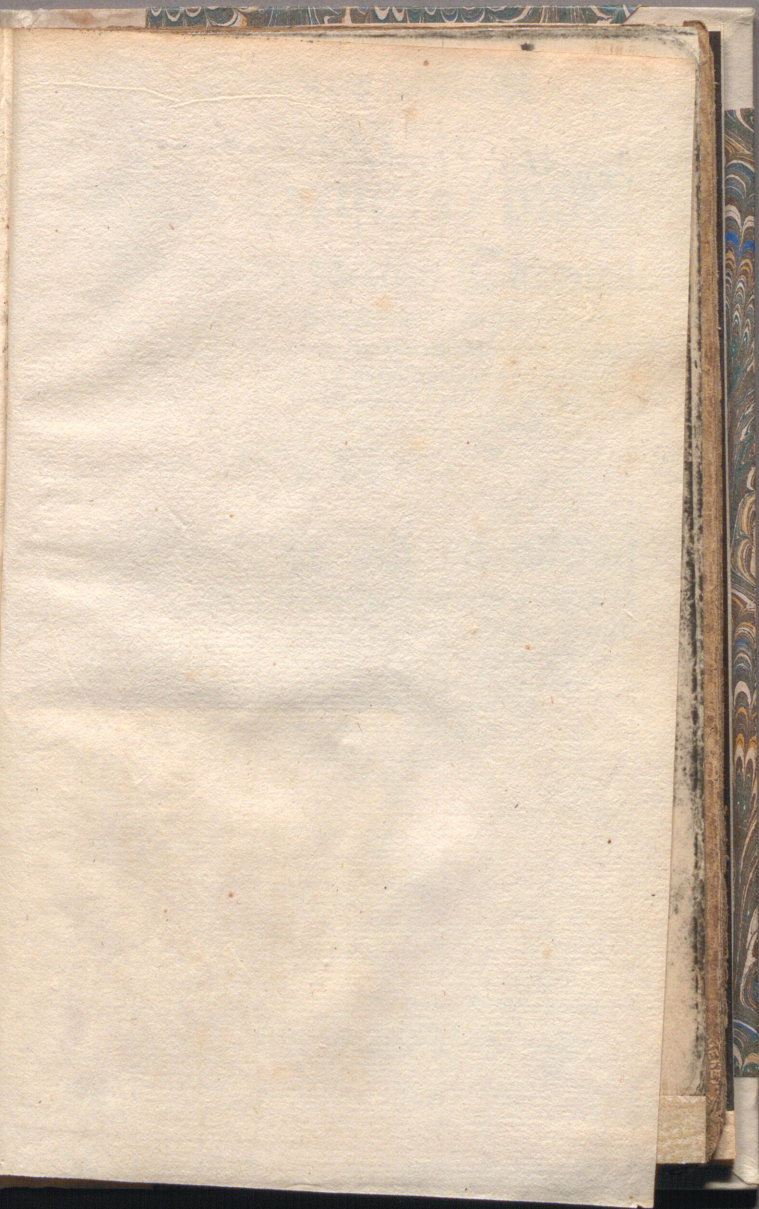
Före 1700. F1700
Utt. Sv.
Folklätt, 2299
o

Grivilla

2:a uppl. 1644

Islande besökt på staterna
efter H. A. B. o. c.

Tryckt i Stockholm, Anno 1684.

1680. tit. 2.

En stön och merckeligh

HISTORIA

Om Grisilla / hwil-
ken war en fattigh Torpare

Dotter / Och bleff vnderligen för sina Dygder
och stickeliga Lefwerne / aff Gudhi vphögdh til sådan
åbra / at hon wardt en mächtig Fru och Furstins
na / och bleff aff sin Zerra i många handa
måtto frestadr och försökt / och bleff
lijkwäl i tolamodh bestans
digh.

Ther hoos och en annan

nyttigh Historia / som innehåller en sådan Ma-
teriam som then förra / om en Doctoris Dotter / som ges
nom vnderliga Omständigheter bleff een Gress
winna / 2c. Lustiga och nyttiga til at läsa /
synnerligha för Quinfolck / som här
lära / huru the sigh tolemos
deligen hålla
skola.

Tryckt i Stockholm / Anno 1644.

Huruledes Herr Volcers Råd och

Ridderskap rådde honom / at han skulle taga

sich en Byggen.

B Thi Walland widh Solennes neders
gång / thet är / Wäster vthi Lan
det / ligger ett mechtig högt Bergh
som heeter Vesaus / thet Bergs högd recker
alt vp i Skyyn / thet är ådelt aff sin eghen
natur. Aff thet Berget vthi Solennes vps
gång / thet är / Ostan för berget vtspringer
een källa / aff hwilka många andra små
Watn löpa / och flilia så vnderliga / at Poes
ten Virgilius beropar samma källa för en
Konung och Herra öfwer Watnet / hon
löper myckit starkt mitt igenom thet Lans
det / som heete : Liguria, och sedan genom E
miliam och Flaminiam, och strecker sich
til Fenedien, och löper i många andra Strö
mar vthi stora hafwet. Thet första Lans
det wid Berget är myckit lustige oc fruchts
amt. Thet liggia och många wächtigha
Städer och Byar omkring thet Berget /
vnder Berget ligger en Stad / som heter
Saluis / then bygde the meera / och gjorde
honom fästare än the andra Städer / för
Marggrefswens skul / som thet hade sin Res
sidens och säte / han war en mechtigare Herra
än the andre / och hete Her Volter / han
hadhe macht och Regimentet öfwer alt
Landet / han war en yng man aff ålder / men

gammal aff seder / tucht och wiffdom / ädel
vthi alla sine Gerningar / och lustigh / gaff
sigh wäl tilfredz / och lått sigh nöyia medh
then deel han hadde / och icke sjätte eller
trachtade effter några stoora förgånliga
Rikedomar / han öfwade sigh myckit vthi
Jacht och Skiuterij. Han tänckte aldrigh
ther på / at han wille föga sigh vthi ächten-
skaps Stånd / therfore hans Vnderfäter
wore myckit bedröfwade / ginge medh
högh betenckande til honom / och vthwals
de en som bäst tala kunde / och bäst war
hörd och betrodde hoos Herren / han hölt
honom före alles theras ord / och sade : All
rakärreste Herre / tijn margfalliga godheet
hafwer länge förtagit tina Vnderfäter / at
the icke hafwa welat tala tigh til. Mån nu
skal man Röst gifwa tina Öron tilkenna /
titt Solcks wilia och begäran / icke förthen-
skul / at iagh håller mig bättre eller wiffare
än the andra / vthan förthen skul / at tu
hafwer giordt och bewustt mig mangha
Wälgerningar / yttermeera än androm /
althenstund at alla tina Gerningar hafwa
warit öf kära / och behaga öf ännu i all
mätto så wäl / at wij rekne öf sielfwe lycksa-
lige af titt Regimente / doch är itt (om wij
måge bidia tigh ther om) öf hwilket öf rys-
ckes / wij wille blifwa the aldralycksaligeste
öfwoec all Landskap : Ther är / at tu wille
snarligen sätta tigh före vthi sinnet / at ta-
ga en

ga en ächta Zuströ / icke allenast strax at
früja / vthan och snarlighan göra Bröllop
och pryda Ehtaständet / hält therföre / at
tiden förlöper sigh snart / tu äst wäl i tina
unga åår / men likwäl skal tu förmoda at
ålderren kommer tiendes / och hemligen stål
tin yngdom bort / Så skal tu och weta / at
Dödhnen gäster så snart unga som gambla /
förty ingen är früj för honom / alla moſte
döo / så wiſt som thet är / at han kommer /
så owiſt är thet när han kommer. We die
tigh ödmüteliga / hör tins Folcks Bön /
och betroo of at beſtieſia tigh en Brudh /
wij wilie vpsökia tigh then / som wäl skal
wara tigh wärdh / både i Slächt / Bördh
och Deyeligheet / af hwilken wij ſkole alle
hoppas at få godh tröſt: Ach Herre / förs
loſſa titt Folck aff theras bekymmer / at tu
icke döör of ifrån vthan Arffwinge / vthan
at titt Folck måtte få thet hoppet som the
aff allo hierta begera och äſtunda.

Huruledes Her Volter ſwarar ſitt
Råd och goda Män här til.

Zenna wiſa och nyttiga begäran bes
wäkte Her Volters ſinne / at han ſå
ſwarade / och ſade : Käre wemmer i
twingen migh til thet / som aldrigh kom
vthi min tanſat / ty iagh hadhe vthwaldt
migh een obehindradh fröheet / hwilken ſäl
lan finnes vthi ächtenſkapet. Mit Folcks
2 ij och

och mine Vnderfäters wilia och begär/wil
iagh göra migh gansta behageligh och wäl
uptaga och ansee eder stoora trooheet / bes
röm och wijsdom / doch så / at iagh then om
sorgh / som i wille taga eder på / at förskaffa
migh een Brud / tager på migh sielff / förty
en qwinnos fremmande wille stichtar ofra
olycka emellan Faderen och Barnet / iagh
weet wäl / at alt then godheet som vti Men
nistoinne är / är allsamman aff Gudh / til
honom sätter iagh all min wilia och tröst /
han fogar migh wäl thet som nytrigt är /
bawe til luff och siäl / för sin stoora godheet
skul. Vtu althenstundh iagh effter eder wis
lia och begäran / wil taga migh hustru / så
wil iagh och at i skulle loswa mig / och hålla
hwardh iagh begärar aff eder igen / hwilken
som iagh nu vthwäl migh til en Brudh / at
i och wille hålla henne i wördning / heder
och ähra / såsom eder böde hålla eder frw /
och at ingen aff eder skal någon tjd förwip
ta migh / hwem iagh tager migh til Brud /
och förer migh framdeeles på obestånd och
för min ächta hustru / then iagh skal leswa
och döo med / ware sikh antingen een Käy
sare Dotter elle Torpare Dotter / så wil
iagh at hon skal wara eder wäldiga frw.
Thetta loswade honom hans vnderfätare
medh en frij och godh wilie. Sedan lät
Her Volter vthropa then Dagen / på hwil
ken thenna Bröllops Högtijdh skulle stå /
thetta

thetta behagade hwar man wäl / och thet
medh skildes the at then gängen. Men Her
Volter låt och strax alt thet som behöffdes
til itt sådant prächtig Bröllop kosteligen
tilreda.

Huruledes Herr Volter reedh vth
moot sin Brudh medh många Herrar / Riddare /
Swenner, Fruwger och Junfruwger / och ingen
wiste hwem Bruden wara
stulle.

NUtte löngt ifrån Pallatzet war itt li-
tet Corp / vthi hwilket ingen bodde
vthan fattigt Folk / ibland thesse
bodde och en ganska fattig Man / som hees-
te Janiculus : Then samma hade een Dote-
ter / Grisilla benämd / een ganska deyeligh
och wälskapad Menneiska til sitt Lelamen
aff hiertat from / aff höffuessa Seeder och
Dygder mycket rök / så at ingen annan
Jungfru henne i thesse stycker kunne öf-
wer gå / war upföd i armodh utan all wäl-
lust / at hon aldeles intet wiste af några go-
da Dagar / men vthi sitt Jungfrueliga hjer-
ta war hon manligh nogh / och försichtigh i
sin armod / at hon vppehölt sin fattiga gam-
le Gader / såsom mögeligit war : Om dagen
gick hon i skogen / och wachtade sin Gaders
Säär / hade medh sigh sin Rock och Teen /
medh hwilken hon Dagen fordress / moot
Afftonen sanckade hon örter / bäär och an-
nat sådant at sin käre Gader / hon måtte

wål sofwa vthan Duunnebedda / thet medh
hon sigh wål nöya lät / och alla the Dyg-
der / hörsamheet / lydna och ähra som itt
godh Barn böör at bewüsa sina Föräldrar /
thet fullendade hon emoot sin fattiga gam-
la Fadher. När Her Volter reedh vth i
jacht eller spazera / så sågh han offta tåc-
keliga och kärliga på thesse Jungfrun / icke
medh några okyska tanckar eller begärelse /
vthan allenast berömde hennes Seder /
Tucht och Ledamens deyeliga Skapnadh /
sampt hörwelka Leswerne / hwilkas lijte
han icke gement hoos andra Jungfruer ses
kunne. Han fick och så i sinnet / at effter
han skulle taga sigh hustru / wille han ta-
ga henne / och ingen annan på Jordenne.
Nu lee thet fast / at Dagen war förhanden /
på hwilken Bröllopet skulle stå / och ingen
wiste när Bruden skulle koma / eller hwem
hon war. Hwar man vndrade stoorligan
hår på / men Her Volter lät alt thes emils
lan göra Guldringar / Krone / kosteliga
Bälter och dyrebare Klädher och alt ans-
nat som een mächtig Brudh tilhörde at
hafwa / effter then wårt som Grisilla ha-
de. När nu then förskriffne Bröllops-
dagh war förhanden / och ingen hörde el-
ler wiste än tå aff någon Brudh at säya :
Tå förundrade sigh än tå folcket meera /
alltingh wore kosteliga tilredt / både Bord
och hws medh dyrebare Aledier. Her
ren

ren beredde sigh at rüda emoot sijn Brudh
medh en stoor skara Riddare / Swenner /
Fruger och Jungfruer / all tingh war Gris
filla i alla mätto owetterligit / hwad henne
skulle öfwergå. Hon skådade i sins Faders
Hws thet bästa hon kunne / och badh sigh
loff vthaff sin Fadher / at hon måtte vth
gå medh the andra Jungfruer / at see sins
Herras Brudh komma. Som hon nu war
vthgången til een källa / något ifrån hws
set / til hemra itt ämbar Watern / och hastas
ge tillbaka igen / kom Her Volter rüdandes
medh sitt Bröllops Golef / mötte henne /
och nånde henne widh namn / och sad / et
Grisfilla / hwar är tin Fadher ? Hon bes
wiste sigh åhriligha / och swaradhe honens
medh alt som största ödmjukheet / och sade ?
Min Fader är hems vthi vårt Hws. Her
Volter sadhe ? Sägh honom at han kom
mer vth til migh / som han nu kom vt / togh
Her Volter honom widh sin hand / och
drogh honom öfwer een sijda ifrån Golefet /
talade til honom hemliga / och sadhe : Iani
cule, iagh hafwer tigh kär / iagh weet at tu
ock hafwer migh kär / låsom en min troo
Tienare och Vnderläre / så weet iagh ock
wål / at hwad migh behager / thet wil tu
ock hafwa fram / doch wil iagh weta aff
tigh / ändoch at iagh är tin Herre : Ther
iagh nu wille hafwa tin Docter til mijn
ächta Hustru / om tu rå wille hafwa migh

til tijn Döters man. Then fattige mans
nen bleff så håpen och försträckt / at han i
en long stund intet kunne swara / doch swa-
rade han omsider / tå han kom sigh före / til
thenna orden / och sade: Herre / aldrigh skal
iagh annat wilia / än tu wilt / och tigh be-
hagar / ty tu äst min allerkäreste Herre /
Her Volter sadhe : Tå wiliom wij gå in i
Hwset / och i tina närward höra tijn Dots-
ters Ord. Tå gingo the både in i Hwset
allenast / på hwilket Golpet aldrig nogsamt
kunne förund. a sig / och sunne then fattiga
Jungfrun thet inne för sigh / vpståndandes
i Hwset aff then legenheet som kunne wara
på ferde. Hon försfärades swåra / fattiga
Piga / aff sådana Gåsters ankomst / Her
Volter talade henne til / och sade: Thet be-
hagar tin Sader och migh / Grisilla / at tu
skal blifwa min ähta Hustru / iagh för-
hoppas och troor / at thet skal ock wål be-
haga tigh / men itt spør iagh tigh: Om så
skedde / såsom särliga wål skeer / wil tu tå
medh frj wilia gifwa migh titt samtyckie /
ock tin wilia medh min aldeles så förlj-
ka och inställa / at tu icke någon tindh wilt
säya ney til thet som iagh wil hafwa fram /
och hwadh som iagh wil hafwa at skaffa
med tigh eller andra / at tu icke wilt knorra
thet emoot / eller gifwa migh några högh-
färdiga och stolta Ord / vthan låra migh
steltt becomat / såsom thet sigh bör: Til
sådant

sådant vnderligt och fremände Taal/ swa-
rade hon blygsamligen/ och sade: Min aller-
käreste Herre / iagh kenne och weet migh
fast owardigh til sådan ähra/ Men är thet
tin wilia/ och lyckan wil så försörja migh/
så wil iagh icke allenast aldrigh tala/ vthan
och aldrigh tenckta thet som tigh skal wara
emoot/ aldrigh skal tu och nogon Tjdh bes-
gåra aff migh/ (fast tu än wille bidia migh
gå i Döden) som migh skal kunna wara för-
swärt. Her Volter sade: Thet är nogh sagt.
Nu följer / Huruledes Herr Volter
trolofwade Grisillam medh en Ring/ och sade Solket/
at hon skulle wara theras Frw : Och at the skulle göra
henne heder och ähra/ wara och henne indis-
ge sason thet sikh borde.

Her medh togh Her Volter Grisil-
lam widh sin Sandh / och ledde vth
för alt Solket / lät them alle see hen-
ne / och sade : Thenna är mijn Brudh /
thenne skal wara eder Frw / henne skolen
i göra heder och ähra / henne skolen i hafwa
kär / om i hafwen migh kär / och ochta för
then bästa. Men på thet hon icke skulle fö-
ra sijn gamla lycka in i thet nya Palatet/
bödh Her Volter / at the skulle affkläddha
henne / alle hennes gamla Kläder / itklä-
da nya kosteliga Kläder / både til hand och
foot. Ther wore strax Fruentimber til-
stådes / som skulde henne vnder sina täfen/
til thes thetta war alt bestält / så itklädde
the hene dyrebara Kläder / och besatte hen-

nes Fingrar medh Stöna Ringar och Ädla
steenar / at hon wäl måtte kallas af alt Fols
cket een Hertans Kära. Sedan togh Her
Volter vthi alt Folcksens åsyn och vppens
barliga trolofwade henne med en synnerlig
Ringh / och lät sättia henne på en hwitt
Gångare / oc föra til sitt Pallatz med stoor
Proces och Åbra / thet effter bleff högtijs
de hällen medh stoor Solennitet och Gläs
die / således bleff then fattiga Piga / som til
förenne war vpdragen och vpfödd vthi itt
törpares Hwss / genom Gudz nådh / til så
dan stoor åbra vphögdh / vthi en mächtig
Herres Pallatz medh macht och wälle / at
hwar man hade henne kär och gjorde henne
tå stoor åbra och wyrdningh / at ingen kan
tillfyllest thet aff säya. Hennes omgånge /
Tucht och sedher wore så skönt / hon war
kärlich / lustigh och wiss / så deyeligh och
luschigh / (säya the som henne sågho) at
man nepligha kunne förstå / at hon war
Janichels Dotter / så prydeligt war henn
nes lefwerne och seder / så reckt war hennes
Taal och Förstånd / at hon kunne dragha
hwar man til sin Berligh / icke allenast vti
thet Landet / vthan oc the omliggjandhe
Sträder / thet hennes Namn wardt så
lofwat och berömt / at mången Adelman /
Frue och Jungfrue komme til henne / och
åskundade see hennes Sedher / Tucht och
Herlighheet. Således friade Her Volter
nedrige

nedrigt och hoos ringa Slächt / men doch
lyckeliga och merckeliga / och wara altidh
äbrat vthi sitt Hws / och lessde vthi stoor
Freddh medh sina Vnderfäter / the ther be-
römde hans Wjsdom och Förståndh / at
han så stoor och Ridderligha Dygder vns-
der så ringa och förachteliga Kläder kenna
kunne. Hon war icke allenast snäll / och så
wål til i Huset vthi sin Herres närwaro /
vthan bestälte ock wål i hans frånwaro för-
restodh alla Embeter vthi Landet / stillade
myckin Twist och Splitter ibland Adelen /
och annat meer medh sina Förzichtigheet
vthråttade / at hwar man sade / henne wara
sendt ifrån Himmelen til them. Och icke
longt ther effter bleff hon hafwande och
födde een Dotter / ther öfwer så bleff stoor
Glädie i Landet. Och som Her Volter
een tijd fick höra Barnet gråta kom hon om-
itt vnderligt Stycke före / om thet war be-
römligt eller ey / weet iagh icke / men iagh
låter the Wjse ther om döma / ty ändoch
han wiste wål huru kår hans Hustru ha-
dhe honom / at hon war trofast och
dygderijk /c. Likwål war hans åstundan
och begäran / at försökia henne ytterligas-
re / han gicck hemliga til henne vri Kammar-
ren / låt sigh wara wredh / taalte henne alff-
warligen til / och sade : Tu weest wål / Gris-
silla / huru tu åst kommen vthi mitt
Hws / iagh troor icke at tu hafwer förgå-
tit

tit tin förra Fattigdom / vthi hwilken tu
upfödd äst / ändoch tu til så stoort Wäld /
Wäld och Mächtigheet Komen äst : Tu äst
migh kår nogh / men mit Adel hafwer tigh
icke så kår / besynnerliga nu tå tu begynnar
at föda Barn / kunne henda at tu blifwe
Ufswinge til Landet / the förtryta / at the
skulle wara een bonde Dotter vndergiffne /
iagh hafwer altydh hafft Fredh och godh
Sämio medh mina Vnderfäter och ännu
hafwer. Så wil thet migh icke tilstådias /
at leswa effter min wilia medh titt Barn /
vthan göra effter mitt Solck's Wilia / och
göra the Tingh som migh wilia blifwa fast
swäre / så at aldrigh hafwer migh någhot
Tingh så swårt warit / doch wille iagh icke
sådant göra vthan titt wetskap / theförre
wil iagh at tu skalt gifwa tin wilia och sam-
tyckie thet til medh tolamodh och vthan
knor / såsom tu migh lofwade förr än iagh
rogh tigh til min ähta Hustru. Tå Gris-
silla thet hörde / swaradhe hon sin Herr
medh alsomstörste tolamodh / och bleff in-
tet bewekt til någon Sorgh / Suck / Grät /
ey heller / någon förwandlingh / och sa-
dhe : Tu äst min Herre / och iagh är tijn
Dotter / wij äre tijnre / theförre gör aff titt
ågit hwad tigh tackes godt wara / aldrigh
skal migh mishaga thet tigh behagar / iagh
begårar intet at hafwa / theförre fruchtat
iagh icke at något mista. Men tigh haf-
wet

wer iagh fast vthi mitt Zierta lå hårt / at
tu aldrig thet vth slitas skalt / så länge iag
leswer / men ingen Tingh som tigh behaga /
skal vara migh swårt at samtyckia eller eff-
terkomma. Aff sådan swar / bleff her
Volter myckit gladh / åndoch han låt sikh
intet merckia / han låt sikh vara sorgse
och bedröfwad / och thet medh gief han vth
ifrå henne. En liten stund thet efter / sende
han til henne en sin Tienare / then han gans-
ska wål betrodde / han vnderwiiste honom
sitt vpsåt / både om Grisillam och Barnet.
Then vthsende kom til henne om Nat-
ten / och sade til henne: O Grisilla / min
kære Frw / iagh beder tigh / at tu icke tager
migh til misstycke / at iagh thet fullkomma
moste / som iagh är nödigadh til at göra /
åndoch thet är migh fast emoot / tu kant
wål af tijn stoora wijsheet wål förnimma /
at Herrebudh äre högh / oanseodr tu här til
Dagz hafwer föga sådant försöcht: Min
Herre hafwer betalt migh at iagh skal taga
titt Barn ifrå tigh. När han thetta hade
sagd / stodh han stilla och rugde: Lor som
han hade befallningh at förgöra hennes
Barn. Thet hade Grisilla wål förstådt til
förenne vthaff sin Herres egna Ord / och nu
fast meer / i thet at Duder så kom om Natta
te tidh / doch lifwål kunde man inret see
henneswarken gråta eller sucka / eller i nå-
gon mätto gifwa sikh. Thetta hade warit
my

mycket hårt för en Amma / mycket meer för
en naturligh Moder. Hon kyste Barnet /
wålsignade thet fick budit / oc sade: Min käre
re Son / gack nu bort och fulborda hwadh
min Herre tigh befalt hafwer / doch begär
rar iagh itt aff tigh / at tu lagar / (om tu
kant troo thet icke wara min Herre moot)
at icke Foglar eller Diur förtåra thet spä
da Barnet. Tienaren togh Barnet / och
bar til Her Volter / och sade honom frå bes
gynnelsen til ändan / huru han sade til henn
ne / och hon swarade. Här öfwer önkade sig
Her Volter vthi sitt hierta / doch likwål
wände han icke igen at sö. sökia henne: Han
befalte Tienaren / at han skulle förwara
Barnet wål / såsom han ock gjorde / han
swåppte thet i Linnekläder / och ladet i en
Korg / och satte sikh på een Åsna förde Bar
net til Bononien til Her Volters Syster /
som war Grefwens hustru aff Pavius / at
hon skulle upföda Barnet för sin eggen
Dotter / och hålla henne i Tucht / åhra
och Wördningh / såsom thet sikh bordhe.
Efter then tijdhen gaff Her Volter acht
på Geisilla Ansichte och Ordh / men als
drigh lågh eller förmerckte han annat / än
hon iwo altijdh war widh itt sinne / medh liss
ka Tienst / Underdånigheet / Lustigheet och
Kärligheet / hwarken sorgde eller suckade /
ey heller rörde itt Ord om sin Dotter / ses
dan hon henne mist hade.

Huru

Huruledes Her Volter fick en Son

och frestade henne såsom tilförene/ och sant icke annat
hoos henne/ än Zolamodh.

NÅra åhr therestter/ gaff Gudh henn
ne en deyeligh Son / ther aff Her
Volter och alla hans Wenner /
samt thet meniga Folck öfwer heela Lans
det/ singe skoor Glädie. När Barnet war
tw åhra gammalt / kom åter Her Volter i
sinnet/ at han försökte sin hustru yterligas
re / och sadhe til henne: Grisilla/ tu haf
wer wel förstådt och förfarit / huruledes
mitt Folck är bedröfwadt / therföre at
iagh tigh tagit hafwer til hustru / besyn
nerligha nu tu äst fruchtsam worden/ och
hafwer födt Swenabarn/ thetas knor och
morr kommer migh offta för öron. The
säya: När war öfwerheet / Her Volter
döör/ så må wij weta/ at Janiculi Dotters
Son blifwer war Lans Herre igen / at
sådant mächtig och berömligit Land/ skal
wara så ringa herra vndergifwit/ thenna/
Gudh förbarma sigh öfwer sådant Taal gå
hwar Dag ibland Folcket: Iagh wille
wål gerna hafwa Fredh och Roo/ men iagh
kan icke för then stora Sorg skul som migh
hemliga plagar: Therföre är mig i sinnet/
at göra medh tyn Son såsom iagh tilfören
ne medh tyn Dotter gjorde. Thetta wil
iagh låta tigh weta tilförene/ på thet tu
icke skalt söria ther öfwer/ ta thet seer.

B

Then

Then fromme. Grisilla swarade sin Hers
ra / och sadhe: Jagh hafwer sagt / och sä
ger ännu / iagh wil intet annat än thet
som tu wilt / iagh hafwer intet meer medh
thetta Barnet at beställa / än at iagh är
schlichtad / thet vpföda och vpsostra / tigh
til Wilies / så länghe som tu wilt / och icke
länger / tu äst beggies wår Herre / wå hö
ret tigh til / tu må göra aff titt eget hwadh
tigh sielff bäst tacks migh ofrågad. Then
tigh iagh gick från mina gamla Kläder
vthaff min fadhers Hws / och kom i titt
Hws / rå gick iagh så wål från min wilia /
såsom mina gamla Kläder / och hafwer
annammadt medh tijnna Kläder / tijn wilia.
Therföre wil iagh i alla måtto thet som tu
wilt / wore thet mögeligit / at iagh aff migh
sielff wiste tijn wilia: Långt förr än tu nås
got af migh begärade / wille iagh thet esters
Lofna. Tu ändoch iagh thet icke weet / wil
iagh likwå' gärna effterkomma honom / när
iagh honom aff tigh förnimmer / fast iagh
än skulle gå i Döden. Her Volter kunne als
drigh tillyueit förundra sigh på sådana
Quinos stadigheet. Han lät sigh wara
myckit fröglig / gick från henne / kallade sin
förbenemde troo Tienare til sigh / sende ho
nom til henne / såsom til förenne / at han
skulle borttaga Barnet. Tienaren gick in
til henne / gaff sigh så önteliga thet widh /
at hans Herre hade tvingat honom til at
bedrywa sådan Synd på the oftyllige Bar

nen/ föll på Knå för henne/ och badh medh
gråtandes Öghon/ at hon werdigas för
Gudz skul wille förlåta honom/ och begår
rade aff henne Barner. Hon rogh thet
deyeliga Barner med itt oförwandlat Ans
sichte/ men huru i hennes Hierta tilskodh/
woet iagh icke: Thet Barne war icke alles
nast Modhren kært / vthan ock så allom
Menniskiom / som thet sägo / hon wälsis
gnade thet/ och fick Tienaren och sadhe:
Gack nu bort min gode Wän / och gör så
som tigh befalt är / doch begårar iagh / nu
såsom förr / at thet ädla Blodh / icke aff
Hund och Kamm måtte förtårdt warda:
Thet medh rogh Tienaren Barner och bar
thet til sin Herra / berättandes huru hon
sigh i Ord och Gerningar förhölt. Her
Volter försträcktes swåra / och thet han
icke hadhe wist then stora Kärleek / som
Modren hade til sitt Barn / rå hade han
beslutit / at hon aff Lättferdigheet ant
wardade Barner ifrån sigh til Wöden / äns
doch hon alt sådant gjorde aff then stora
Kärleek / som hon hade til sin erra / at hon
i all tingh wille följa sin Herres Wilia. Her
Volter lät skra Barner försändas til Bo
nonien til sin Syster. Sådana fråstelser
hade warit swåra för en åhrlich Husfru /
til at lyda aff then Östadigeste i Werlden
ne kunne wara / myckit swårare aff en sådant
Man. Men Her Volter wille ännu föra

sökia sin Hustru yttermeera / doch befans
hon altijdh widh thet sinne / at hon gaff
sigh wål tilfredz medh sin Herres wilia.
Hon förökte sin ödmuckheet / tolemodis
gheet och tienstachtigheet emoot honom
hwar Dag / så at beggies theras wille war
en wille. I bland Landzens Adel och is
bland then gemene Almogen werte hemlia
ga itt Rychte / huru Her Volter hade låtit
mörda sina Barn / såsom en Tyrann / för sin
Hustrus skul / theföre at hon war en fars
tigh Bondadotter / förty ingen sågh Barn
nen / ey heller rwested war the wore : Såles
des kom Her Volter sigh i ogunst hoos sina
Vundersäter / at the som tilfö: enne hadhe
hållit honom i skoor acht och åhra / kunne
hwarcken höra eller see honom med itt gott
Hierta / likwål wille han icke afflåta at fresa
sta sin Hustru.

Nu fölter / huruledes Her Volter
widare försöchte sin Hustru / medh Bress och Ins
dulgens aff Rom / at han skulle taga sigh en
annan Hustru / och skilias widh
henne.

När nu tolf Åhr förlopen woro /
ifrån then tidhen som Her Volters
Dotter bleff födt / vthsende han nå
gra Gesanter til Rom / och gaff them så
före / at när the komme igen / skulle the låta
så som the hade Bress ifrån Päwen / såly
dandes : At Päwen hadhe gifwit Her Vol
ters

ters skörmachtigheet loff / såsom ock bod /
at skilia sigh widh sin Hustru / som een
Bondadatter war / och icke wårdigh at
hafwa honom / och taga sigh een annan /
som honom lik wore i Slächt och börd / på
thet at all Vpror och Wenigheet förtagin /
Samdråchtigheet och Benegenheet emels
lan honom och hans Adel sampt gemena
Allmoge måtte vprättadh och stadhfästadh
blifwa. Thetta Rychter utspriddes ibland
thet meniga Folck / ändoch the icke trodde
eller förmodde / at så wara skulle. Tå
thetta Rychte kom för Grisilla / bleff hon
bedröfwadh / såsom migh tyckes / doch sats
te hon sigh före medh alsom största toles
modh / at lyda hwadh Gudh henne tilfoga
wille. Hon war aldeles oförsärad / ändoch
hon i siet Hierra kunne myckit tenckia / hon
wille medh itt frist modh öfwer gifwa all
then ähra och wälde som hon tilkommen
war. Her Volter streff til Bononien til
sin Swäger / badh honom gerna / at han
wille sielss Personligha föra hans Barn
heem: Ther aff vthgick itt allment rychte
öfwer heela Landet / at Grefwen hade gif
wit Her Volter sin Dotter til Hustru.
Grefwen effterkom Her Volters Wiltia /
förde hans både Barn heem / wäl vptuch
tade i all Höfviskheet och Dygder / och på
thet skönaste medh dyrebara Klädher och
Klenodier bepryddde / medh Ridderskap /

Fruentimber och sådan Proceß / som man
komma plågar til en stoor mächtig Herres
Bröllops Höghtrödh: Her Volter öfwer
gaff icke än så sin hårdheet / vthan tenck
te ännu / huru han yttermera kunne förs
sökta sin Hustru. Han gick in til henne/
och sadhe: Grisilla / iagh hafwer nu nogh
hafft wilia och wällust medh tigh i Acha
renskap / doch hafwer iagh förnummit och
förfarit på alla tijnna såder och århafwer/
at tu fast öfwergår tijn art och vthsprung
aff hwilken tu kommen äst / iagh besinner
och / at migh icke wäl anstår / at hafwa een
torpare Dotter til Hustru / mitt Adel och
Ridderskap twinga migh ther til / så haf
wer ock vår helige Fadher Påwen gifwit
migh förlöff / at iagh må stillas widh tigh/
och taga migh een annan Hustru / hon är
nu på Wägen / och kommer oförtöfwar.
Thersöre war tu likwäl wid itt gott mod /
wijt för henne / at hon må komma i tijn stad
til åhra / wälde och macht / tagh och medh
tigh then samma Brudhsfatt som tu förde
medh tigh hjert / och wänt tigh heem igen til
tijn Saders gamla Hws. Then dygdes
samma Grisilla swarade sin Herra / och sad
dhe: Min Herre / iagh hafwer altijdh be
sinnade / at iagh fast ringa är emoot tijn
Stormächtigheet / hafwer och aldrigh
räknade migh wärdigh / at wara tin Tien
steqwinna / mycket mindre tin Hustru / ther
til

til Gudh är mitt witne / at iagh i titt Hws
til sådan Ähra vptagen är / och så länge wa-
rit hafwer / tackar iagh / och aldrig tilfys
lest kan tacka Gudh och rig / iagh bekennen
wål / at sådant är skedt vthan all min förs-
tienst och wärdigheet / therföre är iagh wål
tilfredz och bereed til at gå i min Fadhers
Hws / ther at förnötra min tydh in til min
Dödh / ther iagh är bäst waan at wara i
min Ungdom. Doch skal iagh heeta och
wara een fattigh Anckia / så lenge iagh lefa
wer / therföre at iag hafwer warit en sådan
Mans ährliga Brudh. Jagh wil ock icke
tigh owerterligt gå af titt Hws ther iagh
i så stoor ähra så lenge warit hafuer. Tu
beder migh tagha medh migh min Bruds-
skatt / hwadh ther är weet iagh wål / iagh
hafwer icke förgårit / at vthan för min Gas-
ders Döde bleff iagh affklädd all min gam-
la Kläder / och klädd vthi tina dyrbara
Smuckter / och förde medh stoor Ähra hie
til titt Palatz / iagh hafwer ingen annan
Skatt än Trooheet och een blottan Krop /
therföre wil iag nu affläggia thenna Kläder
til / och illäda mina gamla Kläder / i
hwilla tu hafuer annammat migh til tinn
Tienstqwinna / the andra Kläder / medh
Ringar och Klenodier / som iagh hafuer
haft och brukat til Ähra och Prydning /
them finner tu i Kammaren. Jagh giue
blott och naken af min Faders Hws / natot
wil

wil iagh ock så gå tist. Doch tyckes migh
itt/icke wara tilbörlihit / at thet liiff som
hafwer burit och födt tijnna Barn til Werl
dene/skal gå aldeles blott för hwars mans
Ögon/therföre/om tigh räcket/beder iagh
och begärer aff tigh / at tu för then Jung
frudom skull / som tagh förde til tigh/wil
le wynta allenast en Särck / medh hwilken
tagh må skyla tijn arma Tienstaqwines
Lekamen/then som doch pånågon tid haf
wer warit tijn kåra Ehta Husfru. Her
Volter kunne icke hålla sigh länger/ vthan
Tårarna lope aff hans ögon så stridit / at
han näppliga kunne framföra thesse ord:
Jagh är til fredz / behält then eena Sär
cken. Han wenda sigh/och gick ifrån henn
ne medh gråtandes ögon. Grisilla klåda
de aff sigh i Solckens åsyn/behölt allenast
sin blotta Särck / medh hwilken hon skulle
skula sin bara Kropp. Så gick hon aff Pa
laret medh bart hufwudd och fötter / och
mycket Solck medh henne/som gråte öfwer
itt sådant lyckonnes fall/ingen aff them al
lom kunde hålla sigh frå tårar / vthan Gris
silla alleena. Så kom hon i sådana önfes
ligh mätro heem i fins Faders Hws igen.
Hennes Fader hadhe altydh en ondt mees
ningh ther om/ at hon war kommen til så
högdit Stånd / och war doch födt aff så
ringa Slåcht/han tänckte altydh så widh
sigh: När Herren blifwer ledze widh min

Dotter / och hatar henne för sin ringha
Slächt skull / så steer wist at han drifwer
henne ifrån sig / såsom sedwanligit är hoos
the mächtigha. Som han nu hörde och
förnam sin Dotter komma / så godt som
nakot / begynte han strax vpsökia the gam-
bla Blåder / som hon hade hafft tilförenne /
förr än hon bleff bortfördh / them han hade
wål förwaradt vthi sin Bista. Han gief
vth mot sin Dotter och skulte henne / men
alt solcket som henne folgde til sin Faders
Hwo / stildes ifrån henne medh sorgh och
gråt. Stoor ömka war ther at aff säya /
hon war wål tilfredz at wara hoos sin Fa-
der / medh stoor tolamodh / vthi fattigs
dom och ödmultheet / så at aldrigh någon
Menniska tanne förmärckia något Sor-
gaceln på henne / at thet tycktes henne illa
wara / at hon frän så stoor herlighheet och
til så stoor Alendigheet kommen war / som
maledes och tilförenne / ju störr hennes
macht war / ju meer förökade sig hennes
ödmultheet.

Nu fölter huruledes Herr Volter
befalte / at Grisilla skulle vndså hans Brudh
medh tucht och Libra

B Reswen aff Pavintz war på wägen /
och war hwar Daggh wentandes /
och så war itt allment rychte ibland
solcket om then nyia Brudh / som Her
B v Dols

Volter skulle hafwa. Her Volter hadhe
kunskap vte/ til at förfara på hwadh Daggh
han skulle förwiffo komma til Salutz.
En Daggh förr än Gressuen kom/ lät han
kalla til sigh Grisilla / hon kom strax med
stor ödmuikheet. Her Volter sade: Gris
silla / Jaggh wil gerna/ at then Jungfru/
min Brudh/ som i Morgon komma skal/
medh Ridderkap och Fruer / och alla an
dre som medh henne äre / bleffue wäl fåg
nage / samnaledes och alla andre som hüt
komma til thenna Höghthidh / och at alt
mätte wäl tilgå. Jaggh hafwer wäl Fruer
och Adla Qwinnor / som här til wore be
qwenne / men doch lüt wäl / oanseedt tu
hafwer reffna Kläder/ wil iaggh sättia sådan
bestälningh i tina Händer / at tu helsar
och vudfar Gästerna / och sättier them
hwar effter sitt wärde/ ty tu weest mitt sin
ne och laggh / ytermere än någon annan.
Grisilla swarade och sadhe: Sådant/ min
Herre/ wille iaggh ganska gerna göra/ tigh
til Wilia och Tienst/ ty så länge min Siäl
är i min Lefamen/ Skal tu aldrig finna
migh trögan eller förtroten at göra tigh
til Wilia och Tienst. Medh sådana Ord
begynnte strax Grisilla at lagha och tilrees
da alt thet som hörde til sängar/ bordh och
annat/ som hon wiste nödigt wara til så
dan Höghthidh/ hwadh som hon sielff icke
kunne åstadh komma/ thet vnderwiste hon
the

the andra/ medh allsomstörsta försichtig-
heet/så at all ting bleff bestålt i goda måts
to/hon bewiste sigh i alla måtto såsom een
troo Tienstquinna. Then andra Daghen
ther effter/ kom Gressnen aff Pavinz/
medh then yngga herra och then yngga Frö-
ken/på the ras Dygd och Deyelicheet förund-
rade hwar man / somliga sadhe så : Her
Volter hafwa giordt såsom en Wys Herr-
re/i thet han hafwer så bytt/förty then
yngga Brudh/ är både yngre ther til medh
aff ädiare Slächt / än then andra / så får
han ock en deyeligh yngh herra til swäger.
Likwål war Grisilla i alla måtto glad och
aff hiertat lustigh / hwar ken sörgde / gret
eller gremde sigh / blygde intet therföre/
at hon moste gå ibland Joleket medh rissna
Blåder / vthan gick emoot Jungfruen med
itt blitt Ansichte / och sade: Min allsomläs-
reste nådigha Frw / war Gudh och migh
wålkommen: Sedan gick hon från henne
och vnsick alt hennes Jolek / medh stor skis-
ckelicheet och tuchticheet / hwset och Sas-
len wore så wål tilredde / at man sigh ther
öfwer förundra most / at så stoor snålheet
och försichtigheet kunne boe eller förbora
gas vnder så förachreliga Blåder. För alt
war hennes åstundan / at höra then yngga
Herrans och Frökens loff och beröm / als-
tydh hade hon ock them i hierta och Mun-
thet roos och prijs som hon gaff them / kan
man

man icke noghsamt aff säya: *Må stee/ at*
Naturen skyndade ther fast til. Som man
nu skulle sättias til bordz/ sadhe Her Vol-
ter til Grisilla medh höga röst / lät såsom
han wille skämta och driswa sin kortwiligi-
heet medh henne i alla Gästernas åhöror:
Grisilla / sägh migh sanningen / hwadh
tyckes tigh om min Brudh? är hon icke en
deyeligh Menniska? Ja Herre/ sade hon:
En deyeligare Menniska kunne tu als-
drigh vpsökia i Werlden/ utan twiswel les-
wer tu saligh medh henne/ och aldrigh åns-
grar/ at tu henne til Zustru fått hafwer/
hwilket tu nåppeligen hadhe giordt medh
migh eller nogon annan/ Gudh then All-
mechtigeste skal mitt witne / at iagh
sådant aff Hiert och Hugh begårar/ öns-
skar och åstundar. En tingh begårar
iagh doch aff tigh/ at tu icke så skarpeligan
straffar henne / som tu hafwer calligerat
tijn första Zustru/ hålft förey hon är vngb
och myckit kräseligh vpsödd / therfore skal
hon til ewentyrs icke wäl kunna sådant ljs-
da och vthstå. Då Her Volter sägh sådana
sin Zustrus obegripeliga stadigheet/ hwil-
ka han i så många mätto ostyileligan fres-
stade och försöckt hade / bleff han betagin
aff stoor Barmhertigheet / och kunne icke
länger ljsda hennes sorgeligha lägenheet /
och sade: Tu är iagh wist/ och i sanningen
förstår/ at ingen man i Werlden hafwer no-
gon

gon tjdh ytterligare frestadt och försöckt
sijn Hustru / och sunnet så stoqr och öffuers
naturligh stadigheet hoos henne / än som
iagh giordt hassuer / thet medh togh han
henne kärliga i Samn / medh Hiertans rö-
rande Ord : Swar vthaff Grisilla blesf
försträckt och försäradh / lika såsom hon
aff en swår och vnderligh Dröm hade warit
vpröckt / och Her Volter sade til henne :
Grisilla / tu äst allena minn kärre Hustru /
aldrigh haswer iagh någon annan hasst / ty
heller haswa wil / så länge iagh och tu les-
wom : Thenna Jungfru / som tu menar wa-
ra minn Brudh / then är minn Dotter / och
then unge Herre hennes Broder / thet är
min Son / alt thet iagh tigh ifrån taghit
haswer / Son / Dotter / gods / wälle och
macht / thet gissuer iagh tigh nu altsams
man igen / ingen skal och kunna säya i sans-
ning annat / än hwad iagh haswer giordt / thet
hassuer iagh allenast i then meening giordt /
at iagh wille fresta / försörja och försära
min stadigheet / iagh haswer icke lätit döda
minn Barn / utan kärliga och wäl vpsödas.
Tå nu then tolemodiga Grisilla och hem-
nes Barn sådant hörde / så bleswo the på
alla sidor affrätt Hiertans Gledie så förs-
wandlat / at the i längh tjdh icke kunne
koma sig til at taala / doch omsjider vnsick
Grisilla sina Barn och the henne igen /
medh klappande och lysande / och medh
många

måga oöfkyeliga Kärlichheets Ord / så at alla
la Fruer och Jungfruer / som thet til skåds
dhes wore / blefwe aff Hiertat glädhe,
Uäppeliga war en Meniffia ibland then
stoorra hopen / hwilkens ögon icke runne /
aff obegripeligge hierrans glädhie / så
bleff Grisilla vptagen til sin förra Her
ligheet / och itt sådant frögdefult och lus
stigt Gåstebuddh i några Dagar continuerat
och vthfördt / at ingen aff thes lücke säya
kunde. Her Volter leffde medh sina Sju
stru och Barn thet effter i många Åhr /
vthi alt som största Kärlichheet och Gudhs
fruchtigheet. Sedan togh Her Volter
först til sigh sin gamla Swåger Janicu
lum, som war Grisilla's Fader / hwilken han
tilförenne altijdh hade förachtadt / på thet
han thes bättre kunne fulkomna sin Wis
lia / om then fromma Grisilla / således förs
sökta henne som förebemålt är / honom
hölt han vthi stoor ähra och wördhs
ning. Sin Dotter gaff han Marggref
wen / men Sonen bleff Arffvinge til Lan
det / effter sin Faders dödh / leffde i många
Åhr / regerade Landet medh Wgdom /
snålheet och försichtigheet ganska wäl.

Således är nu thessa Hfforia
til enda förde / aff hwilka / Gunstige
Läsare / tu thetta förtteligen achta
och merckta kanf.

I. 21

I. At Gudt vphöyer hwar en
wil / och weet råd / medel och sette /
huru thet tilgå skal / och at han intet
förgåter then som om Dygder och
Christeligit Leswerne sigh beslijtar.

II. At tolamodh är en kosteligh /
Lerömeligh och fruchtebärande dygd /
then allom Menniskiom wäl anstår /
och på sistonne wäl belöner.

III. At then som sigh i ächten-
skap gifwa wil / skal meer achta dygdi
Ähra / Gudsfruchtigheet och stickeli-
git leswerne / än högh Slächt /
Rykedomar och vthwertes
anseende.

En annan skön Historia om
en Medicina Doctoris Dotter / hu-
ruledes hon bleff trolofwat och gifwen Grefwe
Bartram aff Rosilien emoot hans
wilia.

Bonontien vthi Walland /
war en Doctor i Läkiarekon-
sten / hwilken hadhe en deye-
ligh och dygderik Dotter /
wäl vptuchtat / i seder / Bök-
ligha Konstler och Tungomål / så at hon
war sin Fadher likt / i Wjsdom och För-
ständh.

Thet begaff sigh / at en vnggh Gress-
ue kom til Bonontien til at Studera / medh
Clampn / Grefwe Bartram aff Rosilien /
hwilken kom til Herberga hoos samma
Doctor.

Tå han thet en tindh warit hade / hend
de sigh / såsom offra skee plägar / at sama
ma Gressue bleff vprend aff stoor kärleek
til samma Jungfru / doch aff oährliche
vpsåt / och talte offra til hennes Fadher /
och sadhe : Wore thet Gudz wilia och tin
tå wille iagh / när Gudh låter migh kom-
ma til Nanna / ingen annan begåra at
leswa

repwa och döo medh / än thenna Jungfru.
Han förhölt sigh och så i Dygden och Sed-
der / at Jungfrun fick och så behagh och
stoor Kärleek til honom.

Wågon tidh ther effter bleff förbes-
nembde Grefwes Fader döddh / så fordrade
Konung Lydwik i Francrike honom
til Paris / at han skulle wara ther ibland
andra Förstar och Grefwar i Konungens
Hoff / til thes at han kunne komma til
sijna fulmyndigha åhr / och sådant förs-
ståndh / at han kunne sielss regera sitt
Land och Folck.

Tå han nu kom i Hoffuet / och bleff
Wan widh thes Leswerne och Sedher /
wardt hans Hugh och Sinne snart oms-
wende / så at han förglömde alt wpsåt
och Kärleek / som han hadhe til sin Jung-
fru wth. Bononia / men hon kunne icke så
snart förgåta eller wthslå aff sin hugh och
hierta / then fattade Kärleek / wthan så off-
ta hon tenckte på honom och hans åhrli-
ga umgenge / så söckade hon / och badh
innerliga i sitt hierta / at hon måtte få see
honom en gångh / förr än hon dödde aff
thenne Werlden.

Wende sigh några åhr ther effter / at
hennes Fadher bleff döddh / och mången
tapper yng Kar aff förnemligh Slächt
frågade til henne / men hon betackadhe
them all för sijn Åbra och goda wilia /
C och

och förmyndare them / ty hon ydye sig
hårt fäst Grefwe Bartram i sitt hierta/
at hon icke kunne samtyckia til ächterns
skap medh någon man på Jordenne / så
länge hon hörde Grefw Bartram wara i
lyffue. Och satt så en tidh långh / och
hölt hwis medh sin Moder / och i medlar
tidh Studerade i sins Faders och andra lärs
de Måns Böcker / at hon på sistonne i Lärs
dom och förståndh öfwerigick alla Do
ctores vthi Bononia / icke allenast vthi
Läkare Konsten / vthan och i alla Boeliga
Konster. Hwar som hålft en ohörligh
och obekendh Siukdom war / ther wiste
hon grundeligh beskedh och rådhy til.

Huruledes Konungen aff Franckrike
bleff betagen aff häfftigh Siukdom / och ingen
ibland alla hans Doctores kunne hielpa honom / vthan
allenast chenna Jungfru aff Bononia / som
giorde honom / genom Gudz hielp /
helbregdan och sundh
igen.

Det hende sigh en Tidh / at Konun
gen aff Franckrike bleff hastige
Siuk vthi Paris / så at ingen förs
horningh war om hans Lyff / alla hans
Doctores som wore i Paris / twisslade om
hans hlsa och förbättringh / doch likwäl
vthiändes hastige bu h til Bononien /
effter ther war ther iönämsta studium v
tyt Läkare Konsten på then tydhen / och
the

thē lärdeste Doctores som funnes i heela
Werldenne.

Nu iblandh alla Doctores, som blefwe
besökte om råd i samma Saak / bleff och
så thenna Jungfru bedin / at hon wille
medhdeela them sitt goda råd / på Ro-
nungens wägna / ther wthi hon lät sigh
wålwiligh sinna / och på thet sista / rå-
les theras råd blefwe ihopa hålne / bes-
fans hennes råd thet bästa. När Ro-
ningen thetta weta fick / skickade han
Zäst och Wagn esser henne / och badh
at hon oförtöswat til honom komma skul-
le: Och ändoch hon icke så allment bruk-
te sin Konst ibland hwar man / doch lit-
wål kunne hon icke förwågra eller affslå
Konungens begäran. Hon bleff och så
gladh / at hon hadhe fått en redeligh Or-
sak at komma tüt / som hon lenge åstun-
dat hadhe / i then meeningh / at Gressue
Bartram skulle en gångh werdes see til
henne / och komma sitt förra vpsåt ihugh /
ther om hon alltydh troligen badh Gudh /
at thetta henne wedersaras måtte. När
hon nu kom til Konungen / och han sågh
hennes deyelighet och diupa förstånd bes-
hagade thet honom wål / och lät kalla alla
Doctores som ther til stades wore / och
befalte them temperera Låtedom /
esser hennes underwisning / oansedt / at
både Konungen och Doctores tilförnu

meente alt hopp om hans hellsa aldeles
wara vrhe / så halp Gudh likwål / genom
hennes Konst och Förstånd / at han wål
förwant sin Siukdom / och kom til sin
förra hellsa igen.

Tå nu Konungen / genom Gudz nådh
och hennes Konst / war bleffuen wål til
Pas igen / betenchte hon medh sitt Råd /
huru han sådan hennes flit och godha wis
lia belöna skulle / ther hoos betrachtadhe
han hennes ährliga och berömliga Stecht
och Herkomst / at hon icke war aff ringha
Slächt / vrhan aff en högglärd Doctore,
hwilken war aff then förnämste Slächt /
som på then tijdh war i Bononia / thers
före war hon ock så wål werd itt ährligt
Gifftermål / hwar medh han gaff tilkens
na / at han inter better henne löna kunne /
än at han förhulpe henne til en ährlich
Man. Gaff henne förthen skul welkor /
at hon skulle vrhwälja sigh en Person
vrhti hans heela Rijke / ware sigh Herre els
ler Gressue / som hon hade lust och behagh
at lessua och döo medh / then swor han
widh sijn Kongeliga Krona / at hon skul
le få til sin ächta Man / ther til ock en
stoor och herligh Brudhstätt.

Som nu thenne Jungfru fömärckte
Konungens stöora benägenheet och god
da witta emoor sigh / betackade hon hoos
som ödmjukeliga medh många äthskulia

ga / liufliga och prydeligha Ordh / och
wart gladh i sitt Hierta / och sadhe: Allers
nädigeste Herre och Konung / effter thet
K. R. M. wil wara migh så gunstigh
ock nädigh / och migh försee vrhi Aichtens
skaps Ståndh / weet iagh ingen i thetta
Landh / som iagh begärar at lefwa och döo
medh / vrhan allenast Grefwe Bartram
aff Rosilien. Ther Konungen hörde
hennes wilia och begäran / lät han strax
kalla Gref Bartram til sigh / och sadhe
til honom: Her Bartram / Grefwe til
Rosilien / j äre nu komne til eder manli-
ga Alder och Förstånd / och j måste nu
sielfwe tagha widh edert Landh / at rege-
ra och förestå / tjdhen wil nu fordra och
nödhtrorfften kräffua / at j besoge eder i
Aichtensskaps Ståndh / therefore hafwer
iagh ährnat edher thenna sköna och förs
sichtige Jungfru / til eder ähta Hustru /
ty iagh weet icke hennes lüte i widsdom
och Förståndh i mitt ganska Rijke / iagh
wil ock ther til gifwa edher en ährlich
Brudhskatt / heela Normandien / hwilket
j och edher effterkommander behålla och
niuta skolen / til ewerdeligh äger / och wil
wara edher en gunstigh och nädigh Ko-
nung / therefore låter edher nu thenna min
wilia behaga.

Tå Grefwe Bartram hörde sådant
Konungens Taal / och sågh Jungfrun stå

hoos Konungen / Kende han henne igen/
och tyctes at hon icke war aldeles hans
lücke / ty han war stolt i sitt sinne / och hon
war icke född aff så stoor Slächt som han
therföreförachtade han henne / och tenckte
te widh sigh sielff / fast han än skulle göra
Konungens wilia / och tagha henne til
sin hustru / så wille han likwäl intet blif
wa hoos henne / therföre swaradhe han
Konungen medh thetta sätt : Allernådigs
geste Herre och Konung / **E. R. M.** rå
der öfwer mitt Luff och Godz / och alt thet
iagh äger / doch hadhe iagh förmodat /
at **E. R. M.** skulle försee migh medh
ett annat giftermål / doch effter **E. R.**
M. wil thet så hafwa / gifwer iagh thet
vthi edher nådhes wilia / och thet medh
samtychte han / at hon bleff honom trolos
wat och gifwin. Ther effter lät Konun
gen wäl förfodra them heem til Rosilien
medh Herrar och Fruentimber / såsom thet
til hörde / thet Bröllopet medh stoor
Proceß hållet bleff.

Nu följer / huru Grefwe Bartram
sedan Bröllopet hadhe stådt / drogh til the Florenti
ner, och bleff theras Kriigsöfwerste / men Gref
winnan bleff vthi Rosilien / och föres
stodh landet en längh
tidh.

I Bröllopet nu war öfweständet /
och Konungens Solck heem dragit /
reste

reste Grefwen hemligha til the Florens
tiner / hwilka på samma tindh förde Krigh
emoot sina grannar / och bleff för en öf-
werste uphögdh öfwer alt thet Krugs-
folck / som the i felt moot sina Siender
brukade / och sticade sigh så ridderligha
och manligh emoot sina Siender / och så äbr-
ligha emoot hwar man som han vngick /
så at han hade godh behagh och en ährlich
beslningh hoos them.

Tå han nu föreefter war / medh sina Ties-
nare och medhfölle / och hon förnam sås-
dan hans mootwilligheet emoot sigt / be-
hagadhe thet henne ganska illa / ferty hon
förnam wål hans upsår / aff thet swar
som han in för Konungen framstälte /
tå han them tillsamma gaff. Doch likes
wål bleff hon wål vndsängen aff hans
Vndersäter och Adel / och oansedt hon
wål förstodh honom hafwa sätt tienst v
thi Florens / gaff hon sigh likwål råredz
och togh sigh itt fritt modh och tolas
modh til / och förbättrade Regimentet /
som i många motto i Herrens fråward
förfallet war / tå hwar hade regerat sås-
som han wille / och stichtade och vprättas
de nödtörffriga stadgar och lagh öfwer
heela Landet / hwilka then meniga Man
swåra wål behagade. Ther til medh ups-
låt Konungen henne Normandiam / som
han henne til Brudhstätt föråhrat hade.

Folier nu widare / huru Grefwin-
nan två Riddare til Florenz försticade / til
sin Herre / och hwadh för swar the förde
hem igen.

L Kort tidh ther effter / afferdas
gode Grefsuinnan två förnämligha
Riddare / vthaff sitt Hoff / til sin
Herra Grefue Bartram / som i Florenz
stadder war / gaff honom tilkennaa /
huru medh Regimentet tilstodh / och
lät förkunta honom / at om han wille
förläta och draga från sitt Arff och Eget-
tä wille hon heller wjka ock dragha bort /
än han för hennes skul rymma skulle sitt
Fädernes Arff.

Ther the nu komme til honom vthi
Florens / och goswe honom sitt wärff
tilkenna / badh honom icke således öfwer-
gifwa sin ächta Zustru och fattiga Vn-
dersäter / swarade han them således:
Iagh hafwer här en Gullringh på mitt
Finger / medh en kosteligh Adelsteen
vthi / hwilken min Moder gaff mich
på sin Dödzstundh / och therfore är han
mich myckit kär / och skal aldrig kom-
ma ifrå mich så länge iagh lefwer. Ther-
fore så nödigt som iagh wil mista samma
Ringh / så litet må hon wenta mich til
sigh igen / vthan hon honom aff mich
bekomma kan.

När thesse godhe Män hadhe hört
och

och förstädt hans strenge och hårda gens
swer / drogho the tilbaka igen / och sadhe
Gressuinnan samma Swar igen / hwar
vtaff hon bleff swära bedröffnad. Nogon
tidh ther effter / lät hon sammankalla Ad
del och Ridderkap i Landet / och lät then
förstå / at hon icke wille tilstådhis theras
Herra bleffua Landflychtigh för sin skul /
vthan hon wille heller dragha vth aff
Landet / och gifwa sigh i Blöster / ther
at blifwa så länge hon leffde / badh them
at the wille taga Landet i förswar / och
stå thet före såom the wille förswara /
när theras Landzherre heem komme / och
fordrade Rekenkap / om hennes affstedh
och theras Regeringh. Ther medh sat he
hon them alla godh natt / och drogh strax
vthaff Landet.

Nu följer / huru Gressuinnan drogh
til Florens / och bleff haffuandes / aff sin Herra
Grefwe Bartram / hwilket han icke wiste / och
sedan födde två Söner vthi
Florens.

Då hon således hadhe lefworerat ifrå
sigh Landet och Regementet / rogh
hon een Orwinna och sijn Tienste
pigha medh sigh / sampt ock een stor
Summa Gull och Penningar / som hon
hadhe församlat aff sitt Landh Nors
mandien / och befalte så Landzens inbygg
C v gias

ytare i Gudz Handh / hwilka storligha
förgdhe och jemradhe sigh öfwer hennes
snöpligha Uff: ogh. När hon kom vthaff
Lander / begaff hon sigh geenest åth Glo
rens / då hon titt kom / lyckades ther så
wål / då hon kom til Gåst hoos een åhrs
ligh och from änckia / för hwilkas Dörr
Gress Bartram hwar dagh plågade rija
da / och ändoch hon wål kände honom /
frågade hon likwål sin Werdinna / hoo
then Herren war / som ther så hwar dagh
framredh / hon swarade henne och sadhe:
Thet är Gressue Bartram aff Rosilien /
han är här en Öfwerste för Krügfolck /
hafwer itt godt Rychte / och önnest hoos
hwar man. Wqdare vnderwiste hon
henne / för hwars skul han ther så redh /
nämliga / at ther bodde på Gatton een
Adelsfrew / som war änckia / och hade een
deyeligh Dotter / åhrligh / wål vptuch
tadh och vpfödh / för thet Kärleek och
behagh som han hade til samma Jungfrew
reedh han gemeenlighen en gångh om
Daghen ther fram / som Moderen och
Jungfruen bodde.

Men Gresswinnan hölt sigh så hem
liga i sitt Ze. bergs stilla til en tydh / doch
omsiidher fogadhe hon sigh til samma
änckiefrew / och gjorde Kunstap medh
henne och hennes Dotter / bödh sigh wens
ligha til i hwadh mätte hon them tiena
kunne /

Kunne / thet wille hon gerna göra / thet til
begåfwade hon Jungfrun medh en Års
reståncf och Klenodier / aff sådant tilfåls
le och ymgenge sicf hon förfara och förs
nimma / hwadh wilia och kärleek Grefwe
Bartram hade til hennes Dotter. Men
når Gressuinnan then samma Frues och
hennes Dotters fromheet och åhrligheet
förmärckte / sade hon til henne : At hon
skulle man gifwa sig til fredz / och wara
widh itt godt modh / hennes Dottet skulle
wål blifwa försörgd i framtydhen / thet
hon allenast wille lofwa henne / at hon
wille wara henne hull och trogen i sitt
årende / rå wille hon gifwa hennes Dots
ter så myckit Gull och Silffwer / at thet
skulle wara hennes Dotter en godh och
åhrligh Brudhskatt. Thet then fromme
qwinna hörde sådant Taal / at hon wille
så rüteligan begåfwa hennes Dotter / til
sadhon hon henne / at i alla the stycker som
hon och hennes Dotter kunne tiena henn
ne / på åhrones wägna / thet wille the
gerna göra effter sijn yttersta förmågo.

Når then fromma Fruen för sig och
sin Dotter / således hadhe tillsagdt henne
sijn ödminka Tienst och Troheet / begyns
te Gressuinnan förtålia all sin lågens
heet och tilståndh / at hon war Grefwe
Bartrams åchta Husfru / at han hade öf
wergiswit sitt Landh och henne / thet
före /

före / at hon icke war aff så stoor Slächte
som han.

Når Gressuinnan hadhe således vnderwist henne all sin sorg och moordgångh / gjorde the råd medh hwar andra / at når Gresswen sende Budh effter hennes Dotter / såsom han hade tilförensne giordt / så skulle hon senda honom sådan swar igen : Ther han wille senda henne then Gullringh / som then adle Stenen satt vthi / hwilken han dageligha hade på sitt finger / så wille hon troo / at han hadhe henne kär / och så wille hon göra hans willia / och låta honom in om aff tonen vthi sin Kammar.

Når Gresswen fick sådan swar / berådde han sigh icke lenge / vthan sende strax samma Ringh til Jungfrun / men Jungfrun fick honom strax / effter the ras vplagh / åth Gressuinnan. Men når tiden kom / såsom Jungfrun hadhe Gresswen förestelt / gick Gressuinnan in i Jungfruens Kammer / och ladhe sigh i hennes Säng / Gresswen kom / effter the ras affstedh / och hadhe sitt vngånge medh henne / och wiste icke annat / än thet war Jungfrun / hende sig at Gressuinnan bleff på sistonne hafwande / ther öfwer hon tackade Gudh och war gladh. Sedan stencckte hon förebenåmbde Grew och hennes Dotter / itt tusende Ducater / ther
hoos

hoos och myckit annat / medh sådan förs
ordh / at hennes Dotter skulle på någon
tjdh dragha aff Staden / och förhålla sigh
hoos sin Slächt / på thet hon kunde kom
ma vndan för Grefwen. Men Grefwin
nan förhölt sigh hemliga och oförmärckt
vthi sitt herberge.

Un fölier / huru Grefvne Bartram
drogh heem til Rosslien / när Kriget war stelt / och
fant ther godt Regiment och Döning
öfwer alt sitt Landh.

När the Florentiner en tjdh längh
hade sördt Krigh / gjorde the Fred
medh sina motståndare / och så bleff
Grefvne Bartram fodradh heem til sitt
Landh aff sina Vnderlåter / bleff honom
ock så berättade / huru hans Zustru war
bortdragen aff Landet / effter han wille
icke kenna henne för sin Zustru.

Therfore togh han förloff och affskedd
hoos the Florentiner / och drogh heem til
sitt Land / och förnam thet således medh
Regementet tilstå / som tilförenne sagdt
är / Slott och Fåster wäl bygda / hwarfö
re hans Vnderlåter / Adel och Wadel be
pråfode Grefwinns försichtigheet / som
sådant så wäl bestålt hade / ändoch ingen
wiste hwar hon war.

Thetta fick Grefwinns alt sammans
weta til Florens / likwål hölt hon sigh stil
la

la/ til thes at Gudh förloffade henne och
gaff henne två söne Piltebarn/ aff hwilket
hon bleff ganska gladh / loswade och ta-
ckade Gudh therföre / födde dem vp medh
stoor flit och achtsamheet. Någon tijdh
ther effter / gjorde hon sigh til reedz medh
sina Barn och Pijgor/ och drogh Kosli-
en något närmare / doch obekendh hwar
hon kom. Så kom hon til Mompelien/
ther hon alrijdh sicks tiender ifrån Koslien/
hwad ther handlades och war på ferde.

Tå Grefwe Bartram hade alt öfwerse-
de och försarit i sitt Land / gaff han sigh til
någon Koligheet/ och bleff elskad och aff-
hållen aff alla sina Underjäter/ ty han hölt
och skickade sigh wenligh emot hwar man.
Lät och så en tijdh vthropa itt stoort och
herligt Gestebudh/ som han wille göra åth
sitt Ridderkap och Adel/ Fruer och Jung-
fruer/ och lät them alla på en förestrifwen
tijdh kalla til sin hufwudh Stadh Kosli-
en.

Nu föllet til thet ytersta / huru
Grefwinnan medh sina två söner kom til Kosli-
en/ och bleff til nåder taghin aff Gref
Bartram.

Wår Grefwinnan förnam / sådant
Kollatz wara vthropar / skickadhe
hon sigh och ther til / och drogh
hem til Koslien / medh sina två söner/

som nu wore widh pas tw åhrs gamla/
och wore Gref Bartram ganska lista / bå-
de i Ansichte och på sina Lemmer. Då nu
Folket som budit war / altsammans war
besamlat och bortfatt på Slottet / så
instälte Grefwinnan sigh / och förr än
sågon bleff thet waar / stegh hon fram
til thet Bord / som Grefwe Bartram och
hans rådth satt / när hon kom för bordet /
föll hon på sina Knä / och hade then Kin-
gen i sijn hand / som Grefwen tilförenne
(såsom han meente) hadhe gifwet then
Königens Dotter aff Florens / och hon
sade til honom: Allernådigeste Herre aff
Rosilien / iagh beder eders Nåde / at E.
N. wille wårdigest hålla thet Löfte som
E. N. lofwade / så the gode Mån hoos
der wore på mina wägna / om wårt äch-
tenskap / benåde migh eder ächta Husfru
och thesse två eder naturlige Söner.

Aff thetta Taal / bleff Grefwen och hans
rådth / som til bordz säte / håpna och förr
rade / doch annammade Grefwe Bar-
tram Kingen och kende honom och the
kände henne alle igen / medh stoor Glädie /
the frögdades / at thetas 3rw war been-
nimen / och hwar man sade / at thet war
Grefwe Bartrams naturlige Söner. När
Grefwinnan hadhe widt och bredt förräat
Grefwen all sijn ålendighet och moor-
sig / thesligast / huru eget sigh tildroggh
medh

medh then ringen i Florens / at hon fick ho-
nom i then stadh / at then änkionnes Dot-
ter honom hafwa skulle / och huru hon
bleff hafwandes i Jungfruennes / stadh
tå stodh Grefwen vp / och togh henne i sin
fanijn och sina två Söner / badh henne
at hon wille förlåta honom alt thetta / lot
wade sigh tffter then Dagen wilia war-
henes nådige Herre / och elsta henne aff al-
Hierta. Sedan ther effter bleff ther stor
Gledie och frögd ibland högga och låga
och itt stort Gåstebudh hållet. Och
the leffde sedan kärligen och wäl
tåhopa i många
Åhr.

F I N I S.

